

หมอชวนรู้

“หยุดตาบอด”

ใช้ยาอีแทมบูทอลรักษาวัณโรคอย่างปลอดภัย

ร่วมจัดทำโดย
กรมอนามัย

ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย
ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย
ราชวิทยาลัยแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวแห่งประเทศไทย
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

บทความโดย

คณะกรรมการด้านวิชาการเพื่อการใช้ยาอย่างสมเหตุผล
แพทยสภา

ข้อมูล กรกฎาคม 2568

หมอชวนรู้

The Medical Council of Thailand

www.tmc.or.th

“หยุดตาบอด”

ใช้ยาอีแทมบูทอลรักษาวัณโรคอย่างปลอดภัย

ยาอีแทมบูทอลคืออะไร?

เป็นยาสำคัญที่ช่วยรักษาวัณโรคให้หายขาด

« แต่อาจทำให้ ตามัว หรือสายตาแยลงได้
ให้รีบแจ้งแพทย์หรือเภสัชกร
เมื่อเริ่มมีอาการผิดปกติทางสายตา

ใช้ยาอีแทมบูทอลอย่างไรให้หายจากวัณโรค
ปลอดภัยจากปัญหาสายตา

1. ใช้ยาตามแพทย์สั่งอย่างเคร่งครัด

2. ห้ามหยุดยาเอง ถ้าไม่มีอาการผิดปกติทางสายตา

« เพราะอาจทำให้เชื้อวัณโรคดื้อยา และรักษาไม่หาย

3. เช็กการมองเห็นด้วยตนเองทุกวัน ขณะใช้ยา

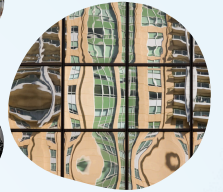
ระยะห่างอย่างน้อย 3 เมตร

การมองเห็นที่ควรเช็กทุกวัน

- ตามัว หรือมองเห็นภาพไม่ชัด
- แยกความสว่างและความมืดได้ยาก
- เห็นจุดดำกลางภาพ
- เห็นภาพบิดเบี้ยวตรงกลาง
- มองสีเหลือง ฟ้ำ หรือเขียว แล้วรู้สึกเพี้ยนไปจากเดิม เช่น สีซีด มัว หม่น จืด หรือแปลกตา

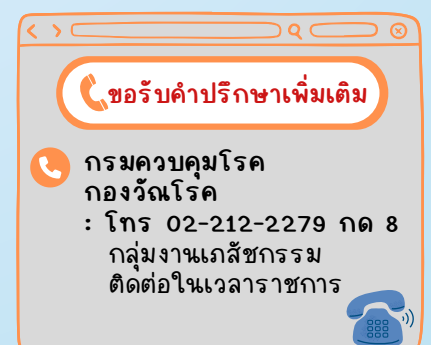
ตัวอย่างการเห็นสีผิดปกติ

- มองท้องฟ้าแล้วไม่สดใส เหมือนสีฟ้าเป็นสีเทา หรือสีซีดลง
- มองใบไม้แล้วสีเขียวดูจืดหรือปนสีอื่น
- มองดอกไม้สีเหลืองหรือเปลือกกล้วย แล้วดูหม่น สีซีด หรือจางลง ไม่สดใสเหมือนเดิม

เมื่อเริ่มมีการมองเห็นผิดปกติ ต้องทำอะไร?

- หยุดยา **เฉพาะอีแทมบูทอล** ไว้ก่อน
- กินยาอื่นที่แพทย์สั่งตามปกติ
- แจ้งแพทย์หรือเภสัชกรทันที **อย่ารอช้า!** เพราะหากปล่อยไว้ อาจทำให้สายตาแย่ลง และสูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร

**“เช็กการมองเห็นทุกวัน
ป้องกันตาบอด - วัณโรคหาย
สายตาปลอดภัย”**

รู้ทันยาอีแทมบูทอล : ใช้รักษาวินโรคอย่างปลอดภัย ห่างไกลตาบอด

การรักษาโรคด้วยยาด้านวินโรคเป็นการรักษาที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยบางรายอาจเกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยาได้ ผลข้างเคียงหนึ่งซึ่งผู้ป่วยต้องเฝ้าระวังคือ อาการตามัวที่อาจเกิดขึ้นได้จากยาที่มีชื่อว่า “อีแทมบูทอล” (ethambutol) ซึ่งเป็นหนึ่งในยาด้านวินโรค หากหยุดยาได้ทันทีที่เริ่มมีอาการ อาจทำให้การมองเห็นกลับมาเป็นปกติได้ แต่หากปล่อยไว้นาน อาจทำให้ตามัวถาวรไม่สามารถรักษาให้กลับมาเป็นปกติได้ เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ป่วยวินโรคและครอบครัวเข้าใจการใช้ยาอีแทมบูทอลอย่างปลอดภัย โดยเฉพาะการเฝ้าระวังความผิดปกติทางการมองเห็น

ผู้ป่วยที่รักษาวินโรคโดยการใช้ยาอีแทมบูทอล สามารถป้องกันและจัดการอาการแทรกซ้อนเกี่ยวกับการมองเห็นได้ โดยปฏิบัติตามนี้

◆ ก่อนเริ่มยา

1. ควรมีญาติหรือผู้ดูแลมาร่วมรับฟังคำแนะนำ โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เป็นผู้สูงอายุ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ได้ ผู้ที่มีข้อจำกัดด้านการอ่านและความจำ หรือผู้ที่มีปัญหาการมองเห็นอยู่เดิม
2. ให้ข้อมูลแก่แพทย์ เพื่อช่วยในการประเมินความเสี่ยงอย่างถูกต้อง ดังนี้

2.1 แจ้งแพทย์ว่า

- เคยใช้ยาแล้วมีปัญหาการมองเห็น เช่น ตามัว หรือไม่
- ขณะนี้มีปัญหาการมองเห็นหรือไม่
- เป็นโรคเบาหวานหรือโรคไตหรือไม่
- ใช้ยาอื่นร่วมด้วยหรือไม่
- เคยแพ้ยาหรือไม่

2.2 กรณีเคยมี “บัตรแพ้ยา” หรือ “บัตรเตือนเรื่องยา”ให้นำมาให้แพทย์พิจารณาไปด้วย

3. **ปรึกษาแพทย์ว่ากรณีของตนจำเป็นต้องตรวจการมองเห็นเมื่อเริ่มใช้ยาหรือไม่** โดยแพทย์อาจพิจารณาตรวจตา เช่น การวัดระดับการมองเห็น และ/หรือการทดสอบการมองเห็นสี ซึ่งควรดำเนินการในระยะแรกเมื่อเริ่มยา โดยเฉพาะในผู้ที่มีความเสี่ยงต่อความผิดปกติทางการมองเห็น
4. **สำหรับเด็ก ควรปรึกษาแพทย์เกี่ยวกับวิธีตรวจระดับการมองเห็นก่อนเริ่มใช้ยา และติดตามการมองเห็นอย่างใกล้ชิดโดยแพทย์ร่วมกับผู้ปกครอง** เนื่องจากเด็กอาจไม่สามารถสื่อสารอาการผิดปกติทางการมองเห็นได้อย่างชัดเจน

◆ เมื่อไปรับยาจากเภสัชกร

1. **แจ้งเภสัชกรอีกครั้งว่า** ท่านมีปัญหาทางการมองเห็นหรือไม่ และเป็นโรคเบาหวานหรือโรคไตหรือไม่ และเคยแพ้ยาหรือไม่
2. **ตรวจสอบชื่อยาบนฉลากว่ามียา “อีแทมบูทอล” หรือไม่**
3. หากฉลากยาไม่มีชื่อภาษาไทย หรืออ่านไม่ชัดเจน ให้สอบถามเภสัชกรโดยตรง ว่า
 - 3.1 ยาที่ได้รับมี “อีแทมบูทอล” หรือไม่
 - 3.2 ขนาดยาที่ระบุ เหมาะสมกับน้ำหนักตัวของท่านหรือไม่
4. **อ่านคำเตือนบนฉลากยาที่ซองยา** ซึ่งควรมีข้อความแนะนำให้เฝ้าระวังอาการผิดปกติทางการมองเห็น เช่น “หากมองสีฟ้าเป็นเขียว หรือสีเหลืองจางหายไป หรือตามัว ให้หยุดยา แล้วแจ้งแพทย์หรือเภสัชกรทันที”
5. **อ่านคำเตือนบนกล่องยา** ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้ต้องมีข้อความต่อไปนี้

คำเตือน:

๑. ยานี้อาจทำให้เกิดความผิดปกติต่อการมองเห็น หากมีความผิดปกติในการมองเห็น ให้หยุดยา และพบแพทย์ทันที
๒. ระมัดระวังการใช้ในผู้ที่ไตทำงานผิดปกติ โดยลดขนาดยา

6. ขอ “ฉลากยาเสริม” จากเภสัชกร ซึ่งมีข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ใช้ยาอีแทมบูทอลได้อย่างปลอดภัยยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ฉลากยาเสริมสำหรับประชาชน อีแทมบูทอล (ฉลากที่ 1/2)	ฉลากยาเสริมสำหรับประชาชน อีแทมบูทอล (ฉลากที่ 2/2)
1 หากมองสีฟ้าเป็นเขียว สีเหลืองจางหายไป หรือมีอาการตามัว ให้หยุดยาอีแทมบูทอลแล้วแจ้งแพทย์/เภสัชกรทันที 2 ขนาดยาที่แนะนำคือ 15 มิลลิกรัม/กิโลกรัม/วัน และไม่เกิน 25 มิลลิกรัม/กิโลกรัม/วัน เช่น ผู้มีน้ำหนักตัว 40 กิโลกรัม ควรได้รับยา 600 มิลลิกรัม/วัน และไม่เกิน 1,000 มิลลิกรัม/วัน 3 การได้รับยาเกินขนาด และไม่หยุดยาเมื่อมีอาการตามัว อาจทำให้ตาบอดได้	1 ผู้มีความเสี่ยงในการเกิดพิษต่อเส้นประสาทตาจากอีแทมบูทอล ได้แก่ ผู้มีอายุมากกว่า 60 ปี โรคเบาหวาน โรคไต ได้รับยาในขนาดสูง หรือใช้ยานานเกิน 2 เดือน ควรได้รับการตรวจตา ก่อนเริ่มใช้ยา 2 แจ้งแพทย์ก่อนรับยา หากมีโรคตา หรือมีปัญหาการมองเห็น เช่น ต้อหิน เส้นประสาทตาอักเสบ ตามัว มองสีผิด แยกความต่างของแสงและความมืดได้น้อยลง หรือภาพบิดเบี้ยวตรงกลางภาพ 3 พิษต่อประสาทตาอาจทำให้ตาบอดได้

7. ขอ “เอกสารกำกับยาสำหรับประชาชน” จากเภสัชกร และอ่านทำความเข้าใจเพิ่มเติมก่อนใช้ยา

◆ ระหว่างใช้ยา

1. หากใช้ยาอีแทมบูทอลนานเกิน 1 เดือน แต่ยังไม่ได้รับการคัดกรองความผิดปกติทางการมองเห็น ควรปรึกษาแพทย์เพื่อขอคำแนะนำ และสอบถามว่าเมื่อใดควรตรวจตาซ้ำอีกครั้ง
2. นับตั้งแต่วันแรกที่ได้รับยา ให้ทดสอบการมองเห็นด้วยตนเองทุกวัน โดยการมองวัตถุเดิมที่ระยะห่าง 3 เมตรขึ้นไป เช่น นาฬิกาแขวนผนัง หากการมองเห็นแย่งจากเดิม* ให้หยุดยาและรีบแจ้งแพทย์หรือเภสัชกร

หมายเหตุ: * การมองเห็นแย่งจากเดิม เช่น ตามัว มองสีผิดไปจากเดิม โดยเฉพาะสีฟ้าหรือสีเหลือง แยกความต่างระหว่างแสงสว่างกับความมืดได้น้อยลง เห็นจุดดำ หรือเห็นภาพบิดเบี้ยวตรงกลางภาพ เป็นต้น

3. "เนื่องจากขนาดยาอีแทมบูทอลคำนวณจากน้ำหนักตัว หากน้ำหนักลดลง อาจได้รับยาเกินขนาด ควรแจ้งแพทย์หรือเภสัชกรเพื่อพิจารณาปรับยา"

ตัวอย่างวิธีการตรวจสายตาด้วยตนเองที่บ้าน

4. บันทึกผลการตรวจสอบการมองเห็นประจำวัน ตามตัวอย่าง เพื่อใช้แจ้งแพทย์หรือเภสัชกร หากพบความผิดปกติ

ตัวอย่างแบบบันทึกผลการตรวจสอบการมองเห็นประจำวัน

ว/ด/ป	ตามัว	มองสีผิด	แยกสว่างกับมืดได้ลำบาก	เห็นจุดดำ	ภาพบิดเบี้ยว	อื่น ๆ

◆ เมื่อมีอาการผิดปกติทางสายตา

1. หากพบหรือสงสัยว่ามีความผิดปกติทางการมองเห็น ให้หยุดยาและปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรทันที พร้อมนำบันทึกการตรวจสายตาประจำวันขณะใช้อีแทมบูทอลไปด้วย เพื่อให้แพทย์พิจารณาส่งตรวจตากับจักษุแพทย์ เพื่อตรวจหาสาเหตุและปรับการให้ยาให้เหมาะสม
2. ห้ามหยุดยาเอง เว้นแต่มีอาการผิดปกติทางการมองเห็น เพราะการหยุดยาเอง ทำให้การรักษาวัณโรคไม่ได้ผล และเสี่ยงต่อการเกิดเชื้อดื้อยา

◆ การดูแลหลังหยุดยา

ผู้ที่มีความผิดปกติทางการมองเห็นจากยาอีแทมบูทอล ควรได้รับการติดตามอาการโดยจักษุแพทย์อย่างต่อเนื่องแม้จะหยุดยาไปแล้ว และในวันที่มาพบจักษุแพทย์ให้นำยาทุกตัวที่ใช้เป็นประจำมาด้วย เพื่อประเมินว่าอาการผิดปกติทางการมองเห็นอาจเกิดจากยาชนิดอื่นหรือไม่

◆ ช่องทางติดต่อเพื่อขอรับคำปรึกษาเพิ่มเติม

กรมควบคุมโรค กองวัณโรค ☎ 02-212-2279 กด 8 กลุ่มงานเภสัชกรรม ติดต่อในเวลาราชการ

ด้วยความหวังใจจาก

แพทยสภา

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย

ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย โดยชมรมประสาทจักษุวิทยาแห่งประเทศไทย

และ ราชวิทยาลัยแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวแห่งประเทศไทย

กรกฎาคม 2568